

sloj još nije bio dovoljno razvijen; i u gornjoj Hrvatskoj i u Dalmaciji građanski sloj, u koliko je postojao, imao je u sebi mnogo tuđinskih, još dovoljno neasimiliranih elemenata, koji nisu omogućavali da se povežu demokratske i liberalne ideje zajedno sa borbom za nacionalnu nezavisnost. Otuda madžaronski pokret u gornjoj Hrvatskoj, a autonomaski pokret u Dalmaciji. Osim toga u ono doba kod nas nije ni bilo industrijskog radništva, a seljaštvo niti je bilo još potpuno slobodno niti je još bilo dovoljno politički svjesno, da se stavi na čelo borbe za ekonomsku i političku demokraciju.

Jedina građanska skupina, koja je u ono doba bila i nacionalno i politički svjesna, bili su intelektualci, i oni su se zaista stavili na čelo pokreta za političku emancipaciju Hrvata od Madžara, Nijemaca i Talijana i za ujedinjenje svih hrvatskih krajeva u jedno političko tijelo, a naročito za ujedinjenje Dalmacije sa Hrvatskom. Međutim ta skupina politički i nacionalno svjesnih intelektualaca, koja se stavila na čelo narodnog preporoda, bila je uvelike sastavljena od svećenika i plemića, dakle upravo od onih, protiv kojih se u drugim zemljama povelja revolucija, da im se otme vlast iz ruku i da se protiv interesa tih slojeva, a u interesu širokih narodnih slojeva, provedu ideje liberalizma i demokracije. S tih razloga su ideje francuske revolucije doprle do nas sa izvjesnim zakašnjenjem, a i onda su prihvaćene samo djelomično, to jest prihvaćeno je načelo nacionalne nezavisnosti, ali nisu prihvaćena načela ekonomske i političke demokracije, kao ni načela kulturnog i vjerskog liberalizma. Vodeća skupina ondašnjih intelektualaca, sastav-